Број 13. У Новом Саду, у уторак 20. јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕКОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Позив

српским књижевницима и новинарима.

Још од год 1885. почело се озбиљније мислити и радити на оснивању друштва српских књижевника и новинара, као што га имају већ други срећнији, већи и богатији народи. И тада већ почеше са разних страна стизати новци намењени оснивању таквог друштва, који су у новчане заводе и уложени.

Видело се одмах, да је општа потреба наступила, да се такво друштво оснује, но са разних прилика оста та племенита и корисна мисао на жалост до данас неизведена.

И друштво „Рад“ за издавање српских књига и новина увидело је умесност остварења те мисли, па је на прошлогодишњој главној скупштини истога друштва покренута и опет та ствар, те је та главна скупштина овластила потписаног као председника друштвене управе, да покрене и заступи ту мисао изнова и да је и изведе у споразуму са српским књижевницима и новинарима из наших крајева.

И да бих извео оно, што ми је горње друштво као свом председнику поверило, позивам све књижевнике и новинаре из наших крајева на први претходни састанак и договор у Карловцена св. Три Јерарха 30. јануара (12. фебруара) о. г. у 2 часа после подне у гостионици код Кир-Мите.

Напомињем, да би према досадањем договору имао бити друштву циљ:

да прикупи око себе српске књижевнике и новинаре;

да подигне и чува углед њихов;

да покреће општа питања, која се тичу књижевности и уметности;

да у случају потребе материјално потпомаже своје чланове, њихове удовице и и сирочад им и

да се стара, како би се у крилу таког друштва основао мировински (пензиони) фонд,

а политика да буде сасвим искључена.

На српским књижевницима и новинарима је сад, да се ова ствар што пре оствари на корист њихову, а на напредак народни.

У Каменици, на св. Саву 14. (17.) јануара 1904.

Др. Жарко Миладиновић,
председник друштва „Рада“ за издавање српских књига и новина у Руми.

Друштво

српских књижевника и новинара.

На челу листа доносимо позив дра Жарка Миладиновића, председника друштва „Рада“, којим позива српске књижевнике и новинаре на договор. Тај договор да буде на Три Јерарха у Ср. Карловцима, а тиче се оснивања друштва српских књижевника и новинара.

Ми смо још 1885. године покретали у „Застави“ то питање, а покретали су га и други, кадшто само тиме, што су улагали новац за друштво српских књижевника и новинара, које тек треба да се оствари. Лане је пала озбиљна реч о томе у друштву „Раду“, а тек недавно, за време Змајеве седамдесетогодишњице приредили су Вршчани и Аџани забаве у почаст Змајеву, а у корист друштва српских књижевника и новинара. До сада има на ту цел у неких 6 књижица уложених до 8000 круна.

Из овога се види, да наш српски свет увиђа потребу оваког друштва, и да би био вољан да га подупре. Само српски књижевници и новинари били су према оваком друштву хладни, равнодушни. Или су се зар бојали тешкоћа. Па ако је и до тога, било је време да се озбиљно почне, да се тим тешкоћама погледа у очи и да их почнемо побеђивати.

У других народа има сваковрсних удружења књижевника и новинара. Давно су изашли из оног што им је најпотребније. Они имају не само таква друштва, која ће да осигурају њих и њихове породице, за случај свију незгода, које могу да наступе, него већ и мађарски новинари имају сјајне дворове и забавишта, где се састају, провађају и одакле шире огроман уплив.

У других народа су књижевници и новинари сила и то организована сила, наши су књижевници и новинари потпуно неорганизовани у борби живота; они су сламка међу вихорима. А опет зато има наша књижевност и новинарство да се боре са далеко јачим препрекама и незгодама. Јер код нас дође често дотле, да је књижевност и новинарство једини видни представник и будилац нашег напретка. А у том раду своме стоје књижевници и новинари и незаштићени.

Наши су књижевници и новинари покренули и помогли да се створе велике закладе, да се створе стотинама разних удружења, за себе нису створили ништа. Ако су дакле оставили себе на послетку, лепо је и похвално, али је већ време, да у скромним границама помисле и на себе. А то за себе није само „за себе.“ Јер кад би постали, рећи, независнији, били би и поузданији. И тиме би одскочила вредност њихова, коју имају да ставе у службу опште ствари.

Почетак удружења наших књижевника и новинара, замишљен је скромно, да се креће у уским границама. Како се из позива види, друштво би имало задатак да тек прикупи српске књижевнике и новинаре око себе; да у случају потребе материјално — а и морално — помаже своје чланове и њихове удовице и сирочад. Политика је, разуме се, искључена, а од свега другог остало би само то, да друштво може покретати општа питања, која се тичу књижевности (норинарства) и уметности. И само оснивање пензионог фонда остављено је за доцније, јер је на самом почетку ово питање одвише тешко. Ово би удружење требало да прикупи тек капитал, који би помогао пензиони фонд, као што је то н. пр. код бечке „конкордије“. Друштво би сачињавали чланови „из наших крајева“, што

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДНА НОЋ У БРЗОМ ВОЗУ.

— По Ф. Клеменсу. —

Финансијски саветник, поглавица највеће берлинске фирме, Бернер осећао се у оделењу I. класе брзог воза врло неугодно. На пољу хладна, буровита јесења ноћ, а он овде сам. Новине су у последње време толико много писале о једном препреденом уљи, од којег жељезница више није била сигурна.

У вагону беше загушна врућина. Упињао се из све снаге да не заспи, кад га одједном ошину хладан ваздух. Воз је међу тим неприметно био стао а унутра је ушао неки путник.

Бернеру то не беше право. Радо би био још дремао, али сад то није смео да чини ни по коју цену. Та имао је у џепу преко 50 хиљада круна.

Цео изглед странца, био је врло сумњив. Врло укусно одело, господствено понашање, најбрижљивија углађеност, отмено бледо лице, танак брижљиво усукан брк. У многом је личио оном препреденом лупежу, којег су описивале све новине. Истина онај има плаву косу а овај овде црну, онај има пуну браду, а овај има само бркове. Ал најлакше је браду обријати, а косу офарбати. Та био би крајњи глупак а не препреден лупеж, кад се не би прерушавао.

Бернер је пажљиво посматрао странца, који је седео преко пута од њега, и приметио је, како га онај из потаје врло пажљиво мери. И не само да крадимице погледа на њега, Бернера, већ и на Бернеров пртљаг.

Странац се у брзо био наслонио у ћоше и затворио је очи. Но кад је Бернер почео да гледа на противну страну и онда се одједном обрнуо странцу, јасно је видео да овај не спава већ да се само претвара.

Бернер се већ почео побојавати. Нехотице је дочепао торбу у којој је био оштар нож у јеленском рогу. Извукао га је, пажљиво га је посматрао и метнуо поред себе. Највише се бојао, што га је умор све већма савлађивао. Прошле ноћи није ништа спавао, па још сад ова загушљива запара у вагону. Нешто тешко као олово спустило му се на ноге и на очи, непрестано је зевао, и у пркос свом напору, глава му се све више спуштала, умор га је све јаче савлађивао. Тешко је то борити се против тешког сна.

Сео је тако, да гледа странцу право у очи. Овај се још увек претварао да спава. Бернер је при том, на велики страх свој опазио, да из горњег капута странчевог вири цев револвера. Бернера је подишао од страха хладан зној. Да напусти вагон није било могуће, а јасно је осећао, да ће га умор савладати. Тешки капци затварали су му се, као да их магнет привлачи, и ма колико се упињао, глава му се све више спуштала. Да није то дејство каквог средства за успављивање. Но то би морало и на странца да утиче. Но Бернер је толико читао о ужасној тајној снази сугестије и хипнозе. Да неће онај подозриви сусед тим да га обезуми.

Док је о свему томе премишљао, спопао га је одједном сан, који се са збиљом завршио: Странац је устао са свога места, опружио руке према њему, а сумњив неки задах обузео га је свог. Руке и ноге Бернерове су се укочиле, груди му се стисле, срце му престало да куца, крв у жилама стала, очи му се избуљише, и он је тако лежао, неспособан и најмањи покрет да учини. Странац му се све више приближавао, страшна изгледа и муњевитих очију, у руци је опружио револвер са блештавом цеви. У ужасном страху потскочио је одједном Бернер као муња и доиста је странац стајао пред њиме, са марамицом у руци, из које се ширио чудноват мирис. Са ужасним криком дочепао је свој оштар нож и устремио се на странца, овај опет, вичући за помоћ, бранио се. Обојица су у исти мах дочепали и тргли игљу, која зауставља одмах воз, и која се употребљује само у случају велике опасности.

Воз је међу тим и онако био ушао у једну станицу и застао. Влаковођа и жељезничке слуге појурише унутра.

»Шта се дешава — ко виче за помоћ«.

Оба путника тек сад пустише један другог.

»Ненадно ме је напао, и хтео је да ме покраде, убије, повикао је онај други путник, показујући на Бернера.

»Ја њега?« Та он је мене хтео, ја имам преко 50 хиљада круна у џепу«.

»То је брезобразлук и подвала, рече странац, ја имам преко 60 хиљада држвног новца«.

Изведоше их пред главара станице, где

би требало да значи српски књижевници и новинари из целе монархије.

Но овако је тек за сад замишљено, а по себи се разуме, да ће конференција српских књижевника и новинара у Ср. Карловцима имати да рече своју о свима тим питањима, па и о опсегу друштва. А коначну реч ће казати главна конституишућа скупштина.

Ми смо свакојако за што скромнији почетак, јер то условљају прилике наше. После би то удружење расло, развијало се, јачало. Да се испочетка истакне тежа цел, то би могло да загрози опстанку друштва. Јер је у друштвеном погледу наш живот ровит и постоји велико неповерење и тешкоће. А ни у материјалном погледу нисмо у стању да истакнемо иоле теже задатке.

Али је време да се почне. Добра воља и енергија створила је много, па ће створити и друштво српских књижевника и новинара. — У то име нека је сретно!

Антирадикали.

„Радикали су деструктивни елементи, социјалисте анархисте. Радикали су начинили покор и пустош... Према покору, према пустоши, коју је учинила радикална странка — данас није толико питање о нашој нар. црк. автономији, колико је питање, да се српски народ ослободи радикалског опсенарства, радикалског дахилука. Ту је онда наравно, да се самостални, независни, солидни елементи скупљају у једну групу, да би се отресли несноснога стања, онога терора, који радикалска демагогија извршује.

Ако се учини какав уштрб нашој нар. црк. автономији, то ће радикали бити криви, јер су они створили несносно стање. Данас почињу се груписати и делити сви независни елементи против радикалске најезде“... Тако пише „Браник“ у свом 148. бр.

А у 147. писао је ово:

...„Са радошћу видимо, да се радикалски пашалук нашем народу за тако кратко време досадио и да су сви солидни елементи у нашем народу сложни у том, да учине крај радикалском газдовању у нашој нар. црк. автономији..... А ми морамо чекати, док таолуја радикалског беснила не пређе и док се сви честити и несебични родољуби не ухвате у једно коло братско, да заједнички одбију ту радикалску напаст.....“

„Нови Србобран“, делећи и сам те „погледе“, свога новинарског савезника, у свом 4. бр. (под насловом: Социјализам у Банату) а циљајући на радикализам, донео је дословце и ове редове:

„Не би ли било време, да и српска родољубива интелигенција увиди, да се народ не може поводити за онима који све Србе, осим себе зову — издајницима“.

Милије би нам додуше било да је „Србобран“ говорио отворенije. Свакако би то било часније него прогунђати кроз зубе. Но ми смо га ипак разумели и захвални смо му — на том савету.

А патријарх Бранковић, у својој архијерејској посланици, о Божићу, говори овако:

...„И кад данас то увиђају сви истински и озбиљнији српски родољуби, па многи и од оних, који носе одговорност за несрећење наше народно црквене автономије, онда нам ништа друго не преостаје, него да се сви увиђавнији и озбиљнији слојеви нашег народа сложе и ступе у једно коло, па да заједнички пораде на срећењу и уређењу наше нар цркв. автономије. У то ћу коло и ја и високопреосвећена гг. епископи радо и весело ступити шта више, ми све баш такове слојеве нашег народа у то коло и позивамо и ја небих ништа тако желео, као да дочекам тај радостан и спасоносан дан и по цркву и по наш народ“.

Ко прати писање „Српског Сиона“ и ко познаје мишљење патријарха Бранковића о странци радикалној, тај врло добро зна, да он и епископи не мисле радикале, кад је говор о „истинским и озбиљним родољубима и увиђавнијим и озбиљнијим слојевима“! Те почасти удостојава он само своје миле и драге реакционаре, клерикалце, конзервативце, владиновце, либерале и самосталце.

Па шта је у ствари? Либерална странка изгубила је сваки утицај и углед у народу српском. Изгубила га је већ и код омладине, научена да она „влада“ у нашој автономији, јежеве муке мучи сада, што је немоћна и — „на сокаку“. С патријархом се је давно свезала. У свом органу позивала је она небројено пута све „солидне и родољубиве“ елементе, да се споје у једну странку, странку антирадикалну, да оборе радикале.

Патријархов клерикални орган „Српски Сион“ радосно је поздравио ту појаву; а поздравила је и странка владина конзервативна у свом органу „Народност“.

Покрет се тај датира већ пре мајског сабора. За време сабора сазревао је план тај. А приликом епархијске скупштине у архидијецези добио је покрет тај и видљива свога израза.

„Нови Србобран“ се дуго устезао, да отворено приступи том савезу. Бојао се, да не изгуби поверење свога самосталног народа, ако се свеже са владиним „Мађаронима“ и патријарховим клерикалима.

Доказаћемо на другом месту, да су одмах после избора за епархијску скупштину у архидијецези, вођени преговори између клерикалног игумана раваничког и самосталне странке, ради узајамног савеза против радикала. Доказаћемо и то, да су клерикалци, либерали и самосталци имали две заједничке седнице. А доказано је, да су патријарху викали громко живео, дали му поверенице и заједнички бирали. Но јавно је тај пакт „Н. Србобран“ свом снагом порицао.

Епархијска скупштина била је јавна. Сав свет је видео, како самосталци — а особито Станић и Пауновић — одераше грло вичући из петиних жила патријарху „живео“. Па опет има образа „Нови Србобран“ да то пориче. Но да наша читалачка публика види, како се безочно врће од стране самосталаца, навешћемо овде нека места из органа њихових епархијских савезника, из чланка „Архидијецезална епархијска скупштина“ у бр. 95. „Народности“. Тамо се каже: . . . „Али, као што већ рекосмо, има на скупштини и један зрачан моменат, а тај је коалиција свих нерадикалних странака, које се на тој скупштини удружише у једно коло против радикала.... И зато дочекасмо, да видимо, где се у овој епархијској скупштини, и самосталци и либерали удружују не само са умерењацима, већ чак и с клерикалцима, те с искреним покајничким одушевљењем дочекују и поздрављају свога архипастира“...

Тај архипастир био је — Георгије Бранковић, патријарх, кога су са „покајничким одушевљењем“ дочекали и поздравили гг. либерали и — самосталци.

То загонетно држање самосталне странке даје се овако протумачити и разумети.

У редакцији „Србобрана“ седи један члан, који је бради св. Саве наменуо врло чудну улогу, и два либерала, који су дуго времена били у уредништву „Браника“. Уредништво је дакле претежно либерално. Главну реч у седници још увек води либерал Васа Муачевић и доскорашњи либерал и стари друг њихов, Богдан Медаковић Дуго су се ипак колебали, да јавно признају савез антирадикални и њему приступе.

Но после савета „родољубивој“ интелигенцији: да увиди да се народ не може поводити за странком радикалном и после онолике хвале, коју у сваком броју просипа „Браник“ странци самосталној, сада ће ваљда већ стећи кураж и отворено ступити у савез — антирадикала.

Некада је било, у сретно старо доба, две српске странке. Странка Милетићева и странка клерикална. Сад ће их бити и опет две.

Странка радикална и странка антирадикална, у коју ће се „братски“ стопити сви родољубиви, солидни, независни елементи, странка реакцијонарно клерикалновладине, либералне самосталне и социјалистичке.

Па нека је сретно!

И у добр. час!

А народ вас види и — чека.

Надан.

Политички преглед.

Прилике у Угарској. Угарски сабор је одложен на дуже време на две-три недеље дана. У последњој седници од суботе, већина је још одбила предлог Смијаловског, да се изабере један одбор из свију странака, који би омогућио да сабор реши бар најпрешније државне потребе. — Непомирљива је опозиција својом борбом успела, јер се сабор одгодио а није решио војне предлоге. Угарска делегација састаје се сутра у уторак, и руке ће јој јако везане бити, јер нема пред собом законско решење о регрутима. — Опозициони чланови угарске делегације, спремају се да устану одлучно у корист мађарских народних захтева. — У опште је поглед са Будимпеште скренут на Беч. Са највећом радозналошћу очекује се говор заједничког војног министра Питрајха. Од тога говора у многоме ће зависити и даљи развој догађаја у Угарској. — Посланици се већ разилазе из Будимпеште у своје срезове и многи ће употребити слободно време своје, за припреме изборне, јер се рачуна као сигурно, да ће и избори ускоро бити. Шта ће се све догодити кад се угарски сабор после две-три недеље опет састане то је тешко, врло тешко рећи. Много зависи и од тога, шта ће се све у том времену збити.

Са далеког истока. По енглеским вестима је рат између Русије и Јапана неизбежан. И шта више убојни рик првог топа, као да је већ загрмео. У Лондон је стигла из Чифуа вест, да је један јапански убојни брод, трипут пукао на руски путнички брод „Аргим“. Ако је ово истина, последице тога могу бити далеко замашније сад но у друго време. По другим вестима, последњи одговор руске владе, не усваја у начелу захтеве Јапана погледом на независност Манџурије, јер у том Русија неће ни попустити, али пружа прилике

обојица почеше на један мах да говоре. Поглавар их је строго мерио, а за тим пустио прво једног да говори, па онда другог. На питање ко су: Први рече, да је финансијски саветник, поглавица највеће берлинске фирме, Бернер, други рече, да је виши саветник владе пл. Елбинг. Обојица из Берлина.

Праве исправе ни један није имао код себе. Први је имао само своју карту, а други једно писмо упућено на себе. На позив поглавара станице Бернер је показао својих 50 хиљада круна. На велико изненађење његово и онај подозриви странац показао је својих 60 хиљада.

Поглавар се тада насмеје и рече: Слутим да су господа жртва међусобног страха. Но кад већ немате исправа, имате ли кога овде у месту, ко вас познаје.

И кад је рекао, како се место зове, Бернер радосно повика: Та мене врло добро познаје овдашњи полицијски управник Хертиг.“

„Тај познаје и мене врло добро« додаде владин саветник.

Брзо дозваше полицијског управника и он доиста познаде обоје. Сви тад прснуше у смеј, а оба саветника покуњени молише један другог за извину.

И брзо за тим заједно, у оном истом одељењу, као најбољи пријатељи стигоше у Берлин.

Уз пут су потанко претресали своје збитије и владин саветник је доказивао, како је морао бити далеко обазривији од Бернера, јер је он носио државне новце, а Бернер своје.

Прерадио Миле.

даљим преговорима, који се могу и повољно свршити. Међутим Јапан као да се највише боји овог отезања, јер назире опасност по себе, ако Русија добије време на да се потпуно наоружа. У Русији је све веће огорчење против здружених америчких држава и Енглеске. У Русији су на чисто с тиме, да је трговина Јапанска у Манцурији и одвише мала и незнатна, а да би Јапан за то укрстио своје оружје с руским. Здруженим америчким државама и Енглеској потребна су отворена врата. Манцурије, и они само гурају Јапан, да вади за њих кестење из ватре. И није тајна, да се у Јапану јако надају, да ако Јапан и подлегне према Русији, здружене државе америчке и Енглеска заузеће се за њега и неће дати да узима штете и квара. Само да се не превари у рачуну.

Сабор краљевине Хрватске и Славоније. У седници од суботе говорио је Харамбашић против поравнања са Угарском и неприма прорачун. Прелазећи на војно питање истиче како није противан да Мађари извојују мађарску команду, јер би онда Хрватска и Славонија добиле своју команду. Мађари знају шта је то борити се за своја права, па треба да знају поштовати и права других. Тад би могао наступити добар однос између Мађара и Хрвата. Говори за тим у корист слоге Срба и Хрвата, јер тад им Угарска неби ништа могла учинити, а у крајњем случају као Словени имали би још уз себе и „северног ују.“ (На десници смеј и узвици: „Што није помагао Пољацима!“) Напада већину што не брани права земље, истиче како постоји чак забрана, да се у угарском сабору несме говорити хрватски ни српски већ само мађарски. Говорећи о последњим немирима, истиче како се слаже са тим, кад народ чак и оружјем у руци устаје да брани своја права. Тражи да се пусте на слободу бар они, који ни су ничим компромитовани. — Указује за тим на силне злоупотребе у општинским управама. Вели да је то права Аугијева штала, коју треба исчистити. У погледу правосуђа и штампе тражи измену у слободоумнијем духу, нарочито устаје против праксе заплене.

Догађаји у Србији. У Нишу је дошло до изгреда и крвавог судара. Окружни начелник је био тамо отишао да смени стару општинску управу (либералну) и да уведе нову. Но стара управа није хтела да преда управу. Кад су пала два револверска метка, жандармерија је одговорила плотуном. Тврди, да нико није погинуо и да је после тога настао ред.

„Политика“ дознаје, како вели из сигурног извора, да ће коначно бити опозвани сви они страни заступници који су напустили Београд, да ће за најкраће време бити именовани други у место њих. — Још вели „Политика“ да ће ђенерални ађутант у српском двору Дамјан Поповић својевољно одступити.

Турска и Бугарска. Из Софије тврде, да турске власти за то проносе измишљене извештаје о прелазу бугарских чета у Македонију, да би сакрили крваве судере, који се догађају између турских и бугарских војних пограничних стража. А ти су судари чести и њих изазивају турски војници.

Седница Школског Савета

одржана 16. (29.) и 17. (30.) јануара т. г.

Овом приликом решено је близу 120 предмета, и ми ћемо из извештаја који смо добили изнети само оне, који су најважнији.

Против решења угарског министарства богочасти и јавне наставе у предмету потврде Ј. К. учце меленачке, поднеће се представка на исто министарство ради преиначења одлуке, пошто се ова коси са автоном. наређењима и могла би послужити као рђав прецеденс при решавању сличних предмета.

— Известиће се угар. министарство богочасти и јавне наставе, да се број часова из мађарског језика у срп. основ. школама у Н. Саду не може повисити без уштрба на друге прописане предмете.

— Прихваћено је решење земаљске владе кр. Хрватске и Славоније о проглашењу јавности приправничке школе у Пакрацу.

— Узет је на знање отпис владе одела за богоштовље и наставу о изашиљању вл. повереника у Карловац ради прегледа просторија, учила и намештаја у тамошњој учитељској школи, у колико би све ово одговарало за поделење јавности. — За професора упражњене катедре на учитељској школи у Сомбору, изабран је према расписаном стечају за то место најквалификованији Жарко Јаковљевић сада привр. професор у Пакрацу, а на његово место постављен је за суплента Васа Стајић из Мокрина.

— Професору учитељских школа и Сомбору Јовану Поповићу, дозвољен је допуст од четири месеца са потпуном платом ради опорављања здравља. — Професору на истом заводу Ст Ј. није урачунат петогод. доплатак. — Опоменуће се професори уч. школе сомборске Д. Ј. и Р. Б., да се имају покоравати наредбама управе. — Уважена је жеља управитеља сомборске препарандије ради смањивања додељених му седмичних часова предавања. — Одбијено изјашњење црк. одбора у Сомбору у предмету предаје фонда »Школ. Листа« под управу срп. нар. фондова и позваће се срп. правосл. црквена општина сомборска, да поступи према решењу Школског Савета. — Узети су сви извештаји старе и нове управе сомборске препарандије на знање. — Одобрене су све поднесене молбенице ученица учитељске школе у Горњем Карловцу, да се као редовне ученице на истом заводу уписати могу. — Додељени су петогодишњи доплаци професорима горњо-карловачке препарандије М. Манојловићу и М. Грујићу. — Одбијен школ. одбор у Карлвоцу са правом управе над тамошњом вежбаоницом. — Позваће се управа уч. школе у Карлову да поднесе извештај којим је поводом доделила прекобројне часове помоћној учитељици г. Лапчевићевој. — Није одобрен трећи петогод. доплатак управитељу Б. Борђошком, пошто му овај тек од 1905. год. припада. — Узет је на знање извештај епарх. шк. одбора у Плашком о срп. вероисповед. школама у тој епархији. — Поднеће се више молби срп. црк. општина епарх. темишварске саборском одбору ради подарења припомоћи за градњу школа и учитељских плата. — Одбијена су оба призива уч. Бајића као неосновани. — Није прихваћена молба црк. општ. у Оросламошу ради препоруке саборском одбору за припомоћ тамошње школе.

Упутство за зидање нових и поправку старих школ. здања уступиће епарх. школ. одборима ради евентуалних примедаба.

Одбијена су оба утока уч. у Бођани Д. К. и решење епарх. шк. одбора у погледу губитка уч места остављено је у крепости. — Одбијен је призив срп. црк. општ. у Н. Саду у предмету спајања 5 и 6 разреда женске школе са 5. и 6. мушким разредом. — Поднеће се преставка вис. кр. уг. министарству просвете и црк. дела због претераног и незаконитог утицања кр. држав. надзорника у срп. вероисповед. школе. — Вратиће се неки поднесци епарх. шк. одбора у Темишвару, да их прво у своме делокругу реше.

У погледу спајања учит. зборова у епарх. темишварској и вршачкој упутиће се за мнење епарх. шк. одбору у Вршцу. — Односећи се списи у предмету спора између срп. црк. општ. у Вршцу и уч. гимнастике Везенковића, уступљени су пр. зам. гл. школ. реферата на реферaду.

Изјашњење Ј. Б. управитеља више девојачке школе у Сомбору, у спору са тамошњим школским одбором, узето је на знање. — Од управе пакрачке учитељске школе препорученима, дозвољено је да се приме у завод као приватни ученици. — »Митрополијски Гласник« примљен је за званични лист Школског Савета, до оснивања школског листа. — Одбијен је призив учитеља земунског Букуровог, а црквена општина земунска позваће се да сву задржану плату издати има. У свези са овим предметом решено је, да се учитељи паралелних разреда не могу сматрати сталним, о чему ће епархијске школске власти ради знања и ради даљег поступка известити. — За учитељске зборове и оснивање учитељских књижница издаће се једнообразни правилници за све епархије уже Угарске. — Историја Мађара од Ж. Алексића учитеља у Старом Футогу није примљена за уџбеник у српским основним школама. — Исто тако ни »Рачунске Таблице« од М. Н. — Упутство за предавање мађарског језика у основној школи, од К. М. учитеља у Турији, препоручиће се преко епархијских школских одбора ради употребе. — Решено је, да ни један српски народни учитељ не може уређивати листове без предходне дозволе. Према томе одбијена је и молба Св. Ајваза учитеља у Оросламошу, пошто је пре одобрења надлежне власти, лист покренуо. — Одбијен је призив српског школског одбора у Брестовцу, против учитеља тамошњег А. К. — Упутиће се забавиља М. Милетићева у Ади, да има положити испит из српског језика, и онда ће јој се декрет издати. — Ово ће решење важити и за будуће забавиље, које се буду намештале на српска забавишта. — Узет је на знање извештај привременог заменика школског референта о инспицирању школа у Горњи Карловци, Загребу, Земуну, Митровици и сомборској препарандији.

Издато је више декрета учитељима и учитељицама.

ДОПИСИ.

У Вуковару, 16. јануара 1904. г. (Светосавска беседа. — Седамдесетогодишњица чика-Јовина). На Св. Саву приредило је наше српско певачко друштво „Јавор“ тридесет пету св. савску беседу у славу седамдесетогодишњице првог свога почасног члана Змаја Јована Јовановића. И до сада су биле приређиване беседе, које су нам још у живој успомени, али по значају прославе, ове године, неће ваљада никада више бити Као што је Св. Сава тада деци говорио: „Придите чада послушајте мене, страху Господњу научу вас“ говори чика Јова Српчићима већ педесет и пет љета по не увели своји листови записи у књигама шта је Српче, шта млеко мајчино, шта србовање, тако, да уз Св. Саву пред престолом Творца и Змај Јову угледамо.

Како је српска народна позор. дружина овде и она је увеличала нашу прославу са неколицином чланова, који су дивно своје задатке решили на опће задовољство.

Наша певачка дружина „Јавор“ која је у Београду оцењена и одликована другом наградом, оснажена ојачана, поносна на заслужену награду, с новом вољом, с новим жаром, делује све више, све орније и напредније те је своје задатке решила на потпуно задовољство тачно и уметнички.

У нашем уживању целога дана, славећи Св. Саву, у цркви и школи, на беседи, не мало нас је пријатно изненадио један путник, Србин, душом и телом из Босне поносне, Нико Фуфић. Име је ово познато по своју Босни и Херцеговини са своје дарежљиве руке, а видимо му име сваке године и у „Привреднику“ са обилатом потпором као ове год. са 1500 кр.

Са његовом стрином основао је он у Травнику школски фонд од 20.000 кр., засебно заснвао фонд за сироту децу, подигао цркву и школу, у Жепчу, Бугојну, Зворнику, Зеници, Санском Мосту, Потплати, Високом, Језеру и још много и много потпомаже он, што се и не зна нит и он хоће о томе да говори. Када је у школи нашо био и кад је малиша Митровић декламовао смрт св. Саве, могле су му се видети сузе раздраганих осећаја, те је приложио 200 круна као прилог за градњу српске вероисповедне школе, а за улазницу на беседу је приложио четир дуката. Живео те Бог Нико још дуго и дуго на радост Српству, а на утеху Српчади и сиротиње, па се на те угледали и наши грађани, који немају од срца порода, а збринутог живота за свог века.

Ето, овако је наше певачко друштво „Јавор“ прославило тридесет пету годину светосавске беседе са прославом Змајеве седамдесетогодишњице — као никад до данас. Сремац.

Вести из места и са стране.

Нови гувернер Реке.

Из Реке (Фијуме) јављају, да је тамо сад у суботу уведен у своје звање нови речки гувернер барон Роснер. У свечаном мађарском оделу прочитао је краљево ручно писмо, којим се именује за гувернера Реке и председник поморске власти. У свом програмном говору истакао је, да ће најозбиљније проучити жалосно економско и индустријско стање Реке и потражити му лека. Поштоваће автономију Реке. Полазиће са становишта, да је Река као засебно тело, које припада непосредно Угарској. Нада се, да могуће начелне политичке противности неће пречи-

ти у друштвеном нарочитом човечанском питању, да сви народи буду заједно.

Стручна конференција државних школских надзорника.

16. јануара била је стручна конференција школских надзорника. Тражили су, да се вероисповедне школе претворе у државне. Нарочито тамо где су народности, а понајпре у Ердељу. Министар просвете Берзевици рекао је, да је и он зато, да све оне вероисповедне школе пређу у државне руке, које не одговарају потпуно државним интересима. Напослетку им је препоручио да буду предусретљиви према црквеним властима. Жалосне ми имамо надзорнике школа. Све друго на страну, па да је њима стало до просвете, науке, они не би могли ни смели тражити да се школе подржаве баш у крајевима где су Немађари. Јер тамо би баш морало дете од 6 година да слуша предавање на мађарском језику, од ког језика не разуме ни речи. И ту да буде науке?! Као што се види заслепљен шовинизам постаје све гори. Но неће ни он порастити до неба.

Заплењен румунски лист.

По налогу краљевског одветништва будимпештанска полиција запленила је у администрацији социјалистичког листа „Nép szava“ (народна реч) све бројеве румунског социјалистичког листа „Adverul-a“, који су изишли прошле недеље. Као разлог тој запленн, наводи се то, што је „Adverul“ донео оштре и увредљиве чланке, против угарске владе, министра председника Тисе, у ствари наредбе о зборовима, коју је овај разаслао управним властима.

И у Српском Крстуру у Банату се љуте Чивути

јер и тамо Срби препоручују Србима, да не продају никако никоме своје земље, да се између себе друже, пазе и помажу, да Србин пазари код свог Србина занатлије и Србина трговца, да Срби оснивају своје чисто српске задруге, да не иду мимо своје лекаре, адвокате и остале Србе другима, да Србин Србину намиче рада, зараде и т. д. једном ријечи да Србин своје пази, поштује и помаже. То чине данас многе задруге Српкиња, дјевојачка, омладинска и друга кола и друштва и сви ваљани Срби, свуда. Тако упућивање је и Чивуте, и Чехе, и сав остали свет подигло, то у Срби сад свуда све боље разумију и прихваћају, то је свагде оправдано и умесно, па и у Српском Крстуру. А ко се ради тога љути тај народу само очи отвара.

Ковање новог новца у Србији.

Лист „Политика“ донела је онамад да од кована новог новца нема ништа, али како „Индустриски Лист“ сазнаје, та је вест нетачна. Влада је спремила предлог о ковању новог никленог новца и бронзаног од 2 паре, али је, с разлогом напуштена намера, да се искује 1,500.000 дин. сасвим нових сребрника. Место овога, повући ће се из течаја сва емисија по закону од 30. нов. 1873. и на место ње исковаће се у равној вредности нов сребрни новац од 0·50, 1, 2 и 5 динара. Нови сребрници од 0·50, 1 и 2 динара имаће на једној страни лик Њ. В. краља Петра с натписом „Петар I краљ Србије,“ на другој означену вредност и годину издања. Сребрници пак од 5 динара имаће на једној страни лик Њ. В. краља Петра и Кара-Ђорђа, а на другој означену вредност и натпис „1804—1904.“

Велики грамофонски концерат.

Заступство „Берлинског Немачког Грамофонског Деоничарског Удружења“ приређује грамофонски концерат, скопчан са жребањем два грамофона у недељу 25. јануара (7. фебр.) у Дунђерсковом позоришту са програмом из 40 комада најзнаменитијих светских певача, певачица, вештака у свирци, војнички гласба и т. д. који је само од Тамањових и Монарх шпецијалитет-плоча састављен. Свако место добија једну улазну карту, која је уједно и срећка. Поседници улазних карата умољавају се да полеђину истих са пуним именом и занимањем снабдети и при улазу редитељима концерта за извлачење предати изволе. Улазнице се могу у напред добити у књижари г. Браће М. Поповића и у вече на благајни. Почетак тачно у 7 часова. Чист приход намењен је српској, католичкој, израиљској и евангеличкој овдашњој добротворној женској задрузи. Вучење срећака после концерта. Први је грамофон од највећих као шпецијалитет производа у вредности од 400 круна на који игра само партер и балкон. Други је мањи у вредности од 100 круна на који игра само галерија.

Цивилна листа престолонаследника бугарског.

Као што из поузданих извора јављају бугарски листови, влада је спремила да поводом ступања кнеза Бориса, престолонаследника, у својој 10 години, поднесе собрању вредлог, по коме ће му бити одређена цивилна листа у 300.000 динара годишње.

Енглеска против досељеника.

У већим варошима Енглеске, а нарочито у Лондону, већ се од неколико година овамо, јако туже на досељенике и траже, да се онемогући или бар јако отешта досељавање у Енглеску. Лондонска полиција износи, да је јавни поредак највише угрожен због досељених страних бескућника, а лондонски судови износе, да највише преступа почињавају баш ти страни бескућници. — Отуд је и велика мрзост против странаца. Енглеска је влада израдила већ један законски предлог, који ће по општем мишљењу ускоро постати и законом. По њему ће се у Енглеску пуштати само они странци, који имају редовну путну исправу. У њој мора бити исписан цео предживот сваког досељеника, јер онај, који је био судски кажњен због грабежног или другог себичног преступа, неће бити пуштен у Енглеску. Бродарска друштва биће обвезана, да такве бесплатно превезу натраг у њихову домовину. Странци ће се сви без разлике имати сваке пете године да пријаве властима. Енглеска влада биће још у праву, да забрани странцима, да се настане у оним местима, где је већ доста странаца.

Архиепископ др. Кон.

Овај син Израиљев који се крстио и отишао у католичке попове, доспео је до великог достојанства у римокатоличкој цркви: постао је архиепископом у Моравском граду Оломуцу. Због дефраудације се дигло јавно мнење на њега. Он је толико водио о себи рачуна, да је бар тужио оне, који га нападоше и суд их је — ослободио, јер су му доказали истину. Сад он хоће да захвали на свом достојанству и већ је то јавио папи. Да се наш Георгије, његов и у Христу, а и по делима брат, хоће којом срећом да угледа на њега!

Миш мал' не направи чуда.

У једном франкфуртском позоришту мал' није један миш створио читав покор. На позорници се престављало, кад у партеру протрча неки дрзак миш. Женске чим га угледаше поскочише, но хаљине им се срсише. Они што су за њима седили, кад чуше циют и видеше гужву, потрчаше на врата. И сад настаде права гужва. Једва пође неколицини људи за руком да задрже свет и растумаче, шта је било управо у ствари. Место страха настаде тада општи смеј, само што су некоји пригњечени и што је страдала многа скупоцена одећа.

Брзојави „Застави.“

Стигли 19. јануара.

Банфијева пропаганда.

Дебрецин. Јуче је овде барон Банфи држао збор, где је пред великом гомилом бирача развио свој познати програм

Руско-јапански спор.

Порт-Артур. У званичним круговима још увек не верују у рат.

Трговина.

НОВИ САД, 19. јануара 1904 (од Пшенице прваковоће нова 14 К. 40—50 п. Пшеница средња 14 К 10—20 п. Пшеница лакша роба 14 К. — п. Наш лиц. ——— Јечам 10 50—60 н. Зоб 10 К 10 до 30 п. Кукуруз у зрну — К. 4·80—75 — п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— г. Маст 8 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—48 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лакши . . .	43—42 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	35—37 нов. по кгр.	
Јагњци	——— по пару фор.	
Овци	10—20 по пару фор.	

БУДИМПЕШТА, 30. јануара 1904. — Недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време. Целе недеље је било хладно време, а било је и јаког мраза. Снега је слабо падало. На рекама је опет доста леда. Усеви добро стоје, исто тако је повољно време и у иностранству.

Жито у иностранству: На европским житним пијацама посао непрестано стагнира и никако не упливишу на цену ратне вести, које непрестано лансира житна берза из Њујорка и Чикага, а исто тако остају без уплива локалне Хос шпекулације великих амдриканских шпекуланата. Конзум се у опште уздржава од већег купа и цене су непромењене. У северној Америци су почетком недеље нешто попустиле цене услед великих реализација чувеног житарског шпекуланта Армура, но концем недеље су се опет нешто поправиле. У Енглеској су се цене крајем недеље такође нешто поправиле У Француској се за ефективну робу боље интересира пијаца и цене су доста чврсте. На осталим континенталним пијацама су непромењене цене. Промет је омален, јер се држи, да ће ове година Аргентинија доста и великих оферата поднети, а квалитет пшенице је ове године у Аргентинији врло добар. — Код нас: Тражња је престала. Млинови врло слабо купују, тако, да је дневни промет једва око 3—4000 мтц. Цене су се у главном одржале, међу тим се крајем недеље постизавало за финије жито 2 и по потуре више, но прошле недеље. У промету целе недеље беше око 60.000 мтц.

Данас ефективно жито: Посао је мален, цене су непромењене, за финије жито је 2 и по потуре више. У промету је 16.000 мтц.

Данас се продаје готова роба:

Потиско жито 76—81 кила по 7·70—8·30—.
Банатско жито 76—79 кила по 7·60—8·05.
Бачко жито 76—78 кила по 7·70—8·—.
Сремско жито 75—77 кила по 7·50—7·80.
Све на три месеца унапред.

Раж. Промет је био доста добар за ово време и плаћа се по 6·25—6·40 паритет Будимпешта.

Јечам за фабрике слада (Malz-Fabriken) се добро тражи, а и шпиритус-фабрике рефлектирају на бољи квалитет; цена му је 6·40—6·75. Фабриканти (RollgersteFabriken) плаћају по 5·60—5·80 на три месеца у напред; за Штајнбрух по 6·10. за готово.

Зоб. Слаба је потреба, а и довози су мали, плаћа се према чистоћи робе и боји (што беља и крупнија зрна — тим боља цена) по 5·40—5·75.

Стари кукуруз је у опште занемарен, нешто су овдашње шпиритус-фабрике куповале по 5·35—5·40. — Нови кукуруз: Тражња је ове недеље боља, али без већег промета. Данас се продаје за промпт предају по 5·05—5·10, а за фебруар по 5·10—5·20 паритет Будимпешта — За промпт предају 5·55—5·60, а за фебруар 5·65—5·70 паритет Беч; за Штајнбрух 5·20—5·30.

Ситна проја 5·20—5·25 каса; румунска ———

Репица купусара 10·50—10·80. Купусара за август —·———·—.

Термини нотирају данас: Жито за октобар 1904. 7·69, а за април 1904. 7·88. — Раж за октобар 1904. 6·52, а за април 1904 6·62. — Зоб за октобар 1904. 5·50, а за април 1904. 5·51. — Кукуруз за мај 1904. 5·34 — Репица (Kohl) за август 1904. 11·30

Ланено семе 8·50—10 — Кудељно семе 99·25.

Црвена детелина 62—68, а луцерна 62—64.

Пасуљ: Цена за средњи 9———, округли 9·50 до —— ситан ——10·50, а шарени 7·50——

Маст 66·½—67

Сланина, 3 ком. у 100 кгр. 60—60·50 к.

Сланина, 4 „ „ 100 „ 58—58·50 „

Шљиве. Српска роба: Узанс К. 16¾, 100 К. 21¼, 85 К. 24½, 75 К. 25½. — Босанска роба: Узанс К. 16¾, 100 К. 21¼, 85 К. 24¾, 75 К. 25¾. — Пекмез: Српски аЬ овде 15.—, аЬ Крагујевац 13½, босански аЬ Брчка 15½.

Све цене се подразумевају по 50 кила робе у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке деоничарског друштва, IV. Váczi utcza 34. szám.

Женидбена понуда.

Интелигентан **Србин трговац**, момак од 28 година потпуно здрав и снажно развијен, са здравом (незадуженом) самосталном радњом — тражи себи за жену честиту девојку од 18 до 26 година. Услови: да је ваљана Српкиња, православне вере, да је здрава, да је вична кућевном послу и да има 2000 до 3000 форинти мираза.

Понуде са фодографијама треба слати на адресу: **„Врач Погађач“ Нови Сад** (Бачка), под шифром **„Младожења“**.

Највећа тајност зајемчена је трговачком чашћу. 77 1-2

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара **Рафаеле & Г. Година** у Трсту. **(Raffaele & G. Godina — Triest).** Цена једној флаши **2 круне.** Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће **(Nachnahme).** 6—24

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од В. Н. Немировића-Данченка.
С руског преводи: Вељко Лукић-Новица.

(Наставак) (60)

Лагано и опрезно уђе у шуму претходница. Коњица расула се сприједа и по странама и провлачећи се кроз гушту гледаше оштро у дубљину шуме. Али ондје не бјеше ничега. Кошенко чисто се смирио. „Дешава се то код старих Кавказаца. Они каштo претјерују у погледу опасности“, и чудновато, тек што се важелио боја, ишчекивао га, тражио осјећања. која му у школској скамији изгледаше толико примамљива, а он се изненада обрадовао, али како! Нешто као талас среће плину према срцу његовом, и он чак нахери шајкачу исто онако, као што је видјео у једног штапског часника... Већ је и позадница сва у шуми. Мало потраја, и у шумски суров дријемеж улази и главна колона. Ђенерао се мршти, немило му је то злогуко ћутање стогодишњег борика.

— Бар да почну што прије, објешењаци! грђаше он, гледајући лијево и десио.

Сви побочни ланци уђоше у сјену старог љештака. Војници једва се провлаче кроз дрвеће и гушту. Чуј... Шта то би? Нешто прозвижда кроз ваздух и кврцну подаље, као да се одломила подебела и суха грана. Збиља, кврцну као да пуче нешто сухо... И опет нешта запршта и поново зазујаше оловне пчеле. , .

— Ну де, стријелци... Поспите!

Наскоро чињаше се као да се сва шума испунила тим оловним пчелама и кврцкањем. Кврцкаше и прашташе одасвуд... и с приједа, и с бокова, и с леђа. Од непријатеља ни трага Гдје је? Кошенко обзираше се узалуд, док му тане не просвира обод на шајкачи.

— Гле ђавола! оте му се.

— Шта је, брацо? запита га козак.

— Ето, просвира... шајкачу.

— Батали, нос је куд и камо скупљи од обода... Јер оде сва љепота што би дунуо, да запе за нос. Без носа и вашему брату ађутанту не цвату руже! Ни једна Јерменка не би пошла за вас.

Тане, са неким неугодним звуком, пљесну негдје сасвим близо. И Кошенко досјети се изненада, да је морало погодити коња оног шаљивчине козака. Коњ се пропе, затим се опет спусти на ноге и заљуља. „Но, шта још не!“ рече козак и опали га камџијом. Коњ застриже ушима и пође даље, тек на врату шикну му црвен млаз крви. Код претходнца владаше тишина. Она иђаше, као да је какви чини бране од опасности; али зато се страга разлијегала оштра пушчана паљба. Ондје као да бјеше сваки листић на дрвећу пун праска, а ваздух као да се претворио у густу оловнату кишу. Бјеше већ и рањених. Двојица погинуше. Једног погоди зрно у слијепо око, другог — у срце. А непријатеља још нико не спази. Од куд бије наше? Све очи гледаше оштро и нетренимице онамо, од куд летише те пчеле, али ондје се сивила једино испуцана кора стабала. Један војник примјети да се нешто миче у крошњи на најближем дрвету — узе пушку на око и одапе отпонац. Ватра сукну из пушчане цијеви, и одмах затим тешко и размахнувши ружно рукама, љосну отуд на земљу чеченски голаћ. Он се као придиже на лактове, али паде опет к земљи. Кошенко обиђе опрезно око њега. Из прсију крљаше му крв, и он некако нбмоћно намигиваше на пролазнике успаљеним и закрвављеним очима. Некакав војник пролазећи поред њега, парну га бајанетом, и Чеченац се протегли.

— Шта да се пати? Кад већ доби, нека је бар готов! правдаше се овај сам пред собом, говорећи и сам не знајући коме.

— Праве велиш! — потврди други војник одмах до њега.

Кошенко застаде На носилима носише рањеног часника.

— Уби ме у ногу! Не могу да ходим, извињаваше се овај.

— Ено их, ено! — повикаше војници у наоколо.

Мало подаље између густих сивих стабала скакутаху нејасно и неодређено некакве прилике. Отуд сипаше жестока пушчана ватра.

— Ех, треба их бајанетом!

— Ловци! повиче ђенерао, као да погађа жељу њихову. — Ну-дер, макните ми те харамије!

Са покличем „ура“ насрну компанија онамо; њу дочека плутон иза пањева. Кошенко, ма да му нико не рече, потрча такође онамо. Ватра сипаше с приједа и озго.

— Засједоше, објешењаци, као птице по дрвећу, — рече некакав непознат часник, смјешкајући се милокрвно на Кошенка.

(Наставиће се.)

Брзојавни поздрави

који су стигли

Дру Јовану Јовановићу Змају

приликом његове 70-годишњице.

(Наставак.)

Нови Сад. Српска црквено-школска општина срдачно вас поздравља о рођен-дану вашем са жељом: још много и дуго певао. — Попадић, председник.

Нови Сад. Нека је слава и хвала нашем српском песнику Змају! Живео још небројено година! — желе радикали.

Нови Сад. Уз топле молитве целог Српства, придружујемо и ми нашу, да те Бог дуго поживи слављениче и узоре наш! — Матуранти српске новосадске гимназије.

Нови Сад. Данашњег свечаног дана за вас и цело Српство, сећамо те се са благодарношћу као носиоца заставе. — Уредништво „Заставе“.

Нови Сад. Pozdrav novosadských Slovákov slávnemu básnikovi Jovanovi Zmajovi Jovanovićovi kujeho 70 ročným narodzeninám.

Sedemdesiati na zemi putuješ rok;
Ó vzácna ľudskeho života doba.
Tys' Srbov básnik, miláčok i prorok,
Čo nezvädla láska nezronila zloba.

Ty sám srdcom lásky spievaš k srdcu ľudu,
Pracuje za národ duša Tvoja celá,
I pominú veky a spominať budú
Teba kriesiteľa, rodintešiteľ"a.

Nuž pri siedmom križi
Žehnaj Ťa Hospodin,
Ozdob Tvoju hlavu korunou milosti,
Zato prosia Boha milliony rodin,
I Slovák, Srbov brat, z srdca úprimnosti.

Andrej Krno, Dr. Miloš Krno, Ján Hetrikovits, Dr. Ľudovít Mičátek.

Нови Сад. Честитамо ти седамдесетогодишњицу и кличемо: Живео нам мили чика Јово! — Породица дра Бранка Илијћа.

Нова Градишка. Чика Јово, дико наша! Чика Јово, славо наша! Чика Јово, срећо наша! Бог те окрепио, па да нам поживиш још 930 лета, а твоја песма да нас соколи, док је Срба. — Српска Читаоница ново-градишка.

Осек Кад не би Срба било, желео би Србин бити о данашњем слављу седамдесетогодишњице. — Бакаловић, глумац.

Осек. Српско народно позориште, прослављајући твоју седамдесетогодишњицу свечаном прдставом, кличе ти: Слава теби, дико наша! Да ти Бог дадне среће и закриље од свих зала. Жив и здрав нам био песниче наш мио. — А. Хвдић.

Осек. Док се љубав у срцима гаји, љубиће те српски нараштаји. Док се сади по гробови цвеће, увеоци увенути неће. Док је мрака у друштвеној сфери, светлиће нам такви карактери. Нек и од сад с твојих дивних жица звуци соколе Српство много годиница. — Професори Весин и Михајловић; Стева Јовановић, перовођа; Божић, тајник; Белајчић, Радмиловић, Чутуровић, Младен Станојевић и Стева Стојшић.

Јаван рачун

од „Села“ које је приредила занатлијско-ратарска читаоница на Мали Божић 1904. године у гостионици код „Три Круне“, од чијег је чистог прихода намењена једна половина Српској Занатлијско-ратарској Читаоници а друга половина певачком друштву „Невену“.

Приходи су ови:

Од добровољних прилога	118 К	— пот.
„ томболе	65 „	80 „
„ улазница	247 „	98 „
Свега је приход	431 К	78 пот.

Расход је овај:

Плаћено за томболу	30 К	10 пот.
Свештенику и свећа	4 „	— „
Редарима и свирцима	40 „	— „
Штампа и фијакер	17 „	— „
Лиценција	13 „	— „
Лепљење плаката и марке	2 „	80 „
Свега расход	106 К	98 пот.
Кад се од прихода	431 „	78 пот.
одузме расход	106 „	98 „
Остаје чист приход	324 К	80 пот.

Имена прилагача су ово:

По 10 К приложили су ови: Српска задруга за међусобно помагање и штедњу. Др. Гедеон Дунђерски.

По 6 К су приложили: Гавра Мијатовић.

По 5 К Уредништво „Заставе“.

По 4 К Јаша Томић, главни уредник „Заставе“.

По 3 К Петар Попадић, председник црквене општине.

По 2·80 К Божидар Поповић парох.

По 2 К Ђорђе Вујаклија, професор; Ђорђе Велић, парох; Вељко Тешић из Лединаца, Јеврем Пивнички из Сентомаша, Сава Стојковић, председник занатлијске задруге; Јоца Каћански, Душан Крстић, Влада Мацедонић, Тима Јерковић, велепоседник; Стеван Миличић, велепоседник; Милорад Марковић, велепоседник; Арпат Бем, Стева Димитријевић, кафеџија; Филип Михајловић, месар; Паја Панаотовић, Ђорђе Пушић.

По 1·60 К Сима Лукин Лазић, „Врач Погађач“.

По 1 К Јован Јерковић, Коста М. Миросављевић, трговац; Глиша Ракић, мрвени трговац; Светозар Ћирић, правник; Стева Видаковић Врга, гостионичар; Драгутин Ненадовић, трговац; Јоца Сланкаменац, гостионичар; Ђурица Ракић, гостионичар; Мита Ђорђевић, професор; Ђока Влаховић, велепоседник; Марија Мартоношка, Јован Циковић, Гавра Нецков, ћурчија; Милан Винокић, ћурчија; Гавра Маленчић, воскар; Никола Петровић, кројач; Лука Малетић, кројач; Сима Машић, кројач; Милан Новаковић, ковач; Рада Сланкаменац, гостионичар; Аца Поповић, гостионичар; Живко Дотлић, трговац; Станко Атанацковић, кројач; Живојин Петровић, Јоца Јовановић Грбић, гостионичар; Данило Јовановић, Вакин, Стева Будошан, Стева Терзић, грађар; Гавра Јовановић, месар; Петар Етински, трговац коња; Мита Николић, казанџија; Фема Николић Бакиница, Опанчарска задруга, Франц Фајт, млинар; Франц Герих, Херман Грас и Паја Пејић млађи.

По 80 пот. Н. Н., Н. Н., Андрија Михајловић.

По 60 пот. Паја Ђаковић, Пера Ђорђевић, Черевићан, Ј. Влашкалић, Ђура Љубојевић, гостионичар;

По 40 пот. Филип Богдановић, Душан Ђорђевић, П. Николић, Милан Поповић.

По 20 пот. Богољуб Ракић.

Предмете за томболу приложише:

Г. г. Милица и Јаша Томић, др. Бранко и Јулка Илијћ, Марија Мартоношка, Катица Поповић, Пера и Катинка Попадић, Даринка Брадваровић, Љубица и Даринка Теодоровић, Сава Стојковић, Никола Котуров, Мита Бугарски, Јоца Бугарски, Коста Лера, Шандор Јанкелић, друштво „Рад“, уредништво „Заставе“, уредништво „Невена“.

Свима прилагачима се потписани у име управног одбора Српске занатлијско ратарске читаонице, најтоплије захваљују.

У *Новом Саду* 6. (19.) јануара 1904. год.

Гавра Грбић с. р. перовођа. **Јован Ђорђевић** с. р. председник.

Шандор Јанкелић с. р. благајник.

ПИСМЕНО ПРИЗНАЊЕ.

Госп. **Францу Вилхелму**, апотекару
ц. и кр. дворском набављачу
у Најмкирхену, Долња Аустрија
Митерфајл.

Дајем Вам на знање, да је Ваш Вилхелмов антиартристички-антирематички теј за чишћење крви 7 особа, које су патиле од костобоље, излечио, тако да су сад сви здрави; морам приметити, да је једна особа већ читаву годину лежала у кревету и на мој савет пила је такав теј и може сада опгт да се одаје своме раду. И моја жена налази, да је тај теј неопходно потребан у кући. Изричем проналазачу тога теја по хиљаду пута своју благодарност, што овог теја имаде у свакој породици, или би га требало имати у залихи.

С поштовањем **Георг Крел.**

Један пакет стаје 2 круне одавде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

510 25—120

ЈЕФТИНО БРИЈАЊЕ!

У берберници подписаног рачуна се МЕСЕЧНО за недељно два ред бријање и једно шишање 60 новчића; а који се желе недељно триред бријати 80 новч месечно.

Молим учтиво пошт. г. г. трговачке помоћнике и занатлијске помоћнике, ђаке и остало грађанство да узму ову погодност на повољно знање.

За добру послугу, чистоћу и тачан рад води се најозбиљнија брига.

С поштовањем
Вељко Попадић-Американац
НОВИ САД
Курчијска улица број 21.

74 2—3

Стечај.

Умировљењем учитељице Ангелине Степићеве овим се расписује стечај на учитељичко место са овом платом:

1.) У готовом годишње . . . К 700
2.) $8\frac{1146}{1600}$□° ораће земље I. класе
3.) 5643□° ораће земље I. класе пашњака.
4.) За држање позворне школе кад буде на реду . . . К 80
5.) Стан у нарави или релутум од . . . . . К 120
6.) У име огрева . . . . . К 40
7.) 400□° такозваног воденог јароша.

Изабрана учитељица има на сву земљу терете сносити.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок је стечају 6 недеља дана после првог огласа у „Српском Сиону“.

У случају, да на ово место буде изабрана овдашња стална учитељица, онда ће се бирати учитељица на учитељичко место с оваком платом:

1.) У готовом годишње . . . . К 700
2.) За држање потворне школе кад буде на реду . . . К 80
3.) Стан у нарави или релутум од . . . . . К 120
4.) У име огрева . . . . . К 40
5.) 5643□° ораће пашњачке земље I. класе на коју учитељица све припадајуће терете сноси.

Свака молитељка има се у својој молбеници изјаснити, да ли се прима за учитељицу и онда, ако би била изабрана на ово друго место.

Из седнице м. шк. одбора српских вероисповедних школа старо паланачких, која је држана 23. новембра (6. децембра) 1903. у Ст. Паланци.

Душан Јаблановић
парох и председник шк. одбора.

Константин Јанковић
перовођа.

48 3-3

Ко хоће зајам?

Ко на своје непокретно имање хоће хипотекаран зајам нек се обрати на **Földhitel közvetitő hivatal Budapest VIII. Rákoczi utcza 2. szám.** (Посредовно звање за зајмове на некретнине).

Ово звање посредује (спровађа) зајмове на некретнине, главни му је смер пак, да помогне средњем сталежу и мањим газдама, зато посредује зајмове већ од **1000 круна почевши па на више.**

Ко на већ дигнут свој зајам високу камату плаћа, том ово звање јефтиним зајмом помогне. Ово звање новим зајмом исплаћује предходне дужнике и уз незнатну провизију свршава све послове око новог зајма. Спровађа зајмове на половину вредности некретнина и то на 20, 30, 40 и 50 година. Ако дужник тачно плаћа, зајам му се не може одказати. Напротив он може зајам заводу на делимично ил са свим натраг вратити. 1023

Ово звање за сад посредује зајмове са **4%** камата. Коме је дакле зајам потребан нека се са пуним поверењем обрати на нас; ми на просто писмо сваком радо дајемо обавештаја.

17—25 **Траже се заступници на страни.**

Ко тражи зајам има да пошаље грунтовни извод и катастрални поседовни лист.

Моју мануфактурну трговину у којој сам увео да се роба само за готово продаје, вересија је искључена, вољан сам предати.

Арса Поповић
у Великом Бечкереку.

47 3—3

Старији помоћник

вичан роби шпецерија и земаљских производа, изврстан детајлиста, који говори добро српски, немачки, и мађарски може добити почетком марта о. г. у мојој радњи, коју у **Беловару** преузимам, стално место. Првенство имаде, који је вичан простом књиговодству.

Понуде са сведочбама у препису имају се упутити на

Emil Berger
Грубишнопоље Хрватска.

75 1 1

ПОМОЋНИЦИ

мануфактурне и кратке робе бранже, који поднуно говоре српски, немачки и мађарски а да су самостални, изврсни, окретни продавци, могу уз добру плату стално место добити код

M. B. Rosenfeld,
у Руми.

54 3—3

Новац „многи“ Новац

може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des **„MERKUR“, Mannheim** (Baden) Postfach 351. 1022 16—50

ПОЗИВ.

Г. г. чланови Прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Товаришеву овим се учтиво позивају да изволе доћи на

V. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати у четвртак 11. фебруара 1904. г. п. р. к. у 9 сати пре подне а у заводској дворани.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење присутних чланова.
2. Избор привременог перовође и председника.
3. Извештај управе за 1903. год.
4. Извештај надзорног одбора.
5. Предлог управе о подели чистог добитка.
6. Измена правила §. 3. и §. 22. А бр. 1.
7. Избор 3 члана надзорног одбора.
8. Избор 3 члана за оверовљење записника.
9. Евентуални предлози.

У Товаришеву 24. јануара 1904 год.

УПРАВА.

76 1—1

Дугује. **РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ од 31. дец. 1903.** Потражује.

АКТИВА:	круна	пот.	ПАСИВА:	круна	пот
Благајница	830	40	Уплате на честице II. кола	12854	40
Менице	6900	—	Веровници	28000	—
Обвезнице	53453	—	Улови на штедњу	23261	81
Реал кредит	3750	—	Чист добитак	1715	79
Предујмови	636	—			
Намештај	262	60			
	65832	—		65832	—

Дугује. **РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА.** Потражује.

РАСХОД:	круна	пот.	ПРИХОД:	круна	пот.
Дневним повереницима	52	—	Камате од меница и обвезница	5779	70
Трошкови	453	19	Провизије	591	80
Порез и прирез	4 9	02			
Плате	600				
Доходарина на камате на улоге	110	80			
Камата на улоге	1107	94			
Станарина	80	—			
Камате на рескontоване менице	1832	76			
Чист добит	1715	79			
	6371	50		6371	50

Никола Коканов с. р.
благајник.

Димитрије Сомборац с. р.
књиговођа.

Чланови управног одбора:

Ђока Ћирић с. р. управитељ. Данило Бугарски с. р. под управитељ. Лука Радојчин с. р. Станко Ђукић с р. Васа Бугарски с. р. Даша Сомборац с. р. Тоша Пиварски с. р. Максим Божин с. р. Мита Милованов с. р. Душан Дорић с. р.

Са главном и споредним књигама успоредили и у реду нашли:

Милорад Борђошки с р. Гавра Радојчин с. р. Мирко Тополић с. р.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једнно права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Schutzengel-Apotheke

Trade Mark. Registriert.

des A. THIERRy in **Pregrada.**

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих овледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 9—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.